

הקדמה

בספר זה מתבארים ומוגדרים מושגי היסוד של דיני הנפשות ושאר דיני העבירות בתלמוד ויחסם של המושגים זה לזה, מתוך ההלכות הנוגעות לעניין. ובמושגים אלה ויחסם זה לזה מתגלית השיטה האחידה של מערכת העקרונות של דיני העבירות ויסודותיהם, שעל-פיה הסיקו החכמים את מסקנותיהם ופסקו את פסקיהם בכל עניין יחיד. רובן של הדוגמאות והעובדות להגדרת מושגי יסוד אלה מצויות בהלכות רוצח והלכות שבת, ולפיכך עיקר הסוגיות הגידונות בספר זה הוא בהלכות אלה. מושגי היסוד – לא זו בלבד שהם מגלים שההלכות היחידות הן חלקים של שיטה גדולה ומערכת אחידה, אלא שטעמן של ההלכות והצדק שבהן אינם מתבארים אלא על-פי מושגי היסוד שמהם יש להסיק את ההלכות. הדרך שהלכתי בה בספר זה היא אותה הדרך שבה הלכתי בחמשת ספריי על דיני הממונות ובתי-הדין ועל הראיות.

כמבוא מוגדרים בקצרה מושגי היסוד הללו של דיני העבירות בתלמוד בלי ראיות ובלי דוגמאות, כדי לגלות ולבאר את תכליתם ואת יחסם זה לזה והיאך הם מצטרפים לשיטה אחידה בלי סתירות. בפרקים הבאים לאחריו מובאות הראיות ומתפרשות ההלכות והדרך שבה הן מצטרפות ומסתדרות למושגים ועקרונות. ומתוך הדרך שבה עולות ההלכות מן העקרונות, ניכרים גם טעמי ההלכות וכיצד הם באים על כורחם מן העקרונות. הפרקים מסודרים בשני חלקים; פרקי החלק הראשון דנים בהתנהגותו של עושה העבירה, ומה כלול במעשה האסור, ופרקי החלק השני דנים בעובר העבירה ובאשמתו. אבל כמבוא נתהפך הסדר, ותחילה מובאים יסודות אשמתו של עובר העבירה ולאחר מכן מתבארת התנהגותו של עושה העבירה ומה כלול בה, לפי שבדרך זו מתברר יותר יחס העקרונות זה לזה מצדדים שונים, וכל המערכת כולה על חלקיה מתלבנת יותר.

הקורא הרוצה להבין את מושגי היסוד על-פי דוגמאותיהם וטעמי

הלכותיהם ולעמוד תחילה על חשיבותם המעשית של המושגים הללו, יכול לראות במבוא פרק של מסקנות וסיכום ולקוראו בסוף. כמו ששמו של הספר מעיד עליו, נידונים בו בעיקר המושגים והעקרונות שמצויים בדיני התלמוד, ולא אלה המצויים במקרא ולא אלה המצויים בדברי המפרשים והפוסקים ואינם מפורשים בתלמוד.